

Sigmund Frojd
ODABRANA DELA

Naslovi originala
Drei Abhandlungen zur die Sexual theorie

Sigmund Frojd

O SEKSUALNOJ
TEORIJI

NEVEN

**TRI RASPRAVE O
SEKSUALNOJ TEORIJI**

PREDGOVOR TREĆEM IZDANJU

Posmatrao sam više od deset godina kakve efekte je izazvala ova knjiga i na kakav je prijem naišla i želeo bih da iskoristim priliku koju sam dobio sa ovim novim, trećim izdanjem, da dodam neke napomene da bih pokušao da izbegnem moguće nesporazume i očekivanja kojima je nemoguće udovoljiti. Pre svega, neophodno je naglasiti da su izlaganja data na ovim stranicama u potpunosti zasnovana na svakodnevnoj lekarskoj praksi, kao i to da bi otkrića psihoanalitičkog istraživanja trebalo da im pridodaju dodatnu dubinu i naučni značaj. Ove *Tri rasprave o seksualnoj teoriji* ne mogu da sadrže ništa više od onoga što im psihoanaliza dozvoljava ili primorava da pretpostave. Stoga, potpuno je isključeno da ove rasprave mogu da se ikada prošire na potpunu „teoriju seksualnosti” i sasvim je prirodno što postoje određena bitna pitanja iz oblasti seksualnog života koja one ne obrađuju. Ipak, naš čitalac iz ovoga ne bi trebalo da zaključi da su različite grane ovih velikih tema autoru ostale nepoznate, ili da su zapostavljene kao nešto što nije od velikog značaja.

Činjenica da su ovi radovi zasnovani na psihoanalitičkim istraživanjima koja su i dovela do njihovog pojavljivanja, dolazi do izražaja ne samo u izboru tema, već i u redosledu po kojem je

materijal izložen. Svugde u celom ovom delu različiti faktori su izloženi po određenom redosledu u zavisnosti od svog značaja; više su istaknuti slučajni (akcidentalni) faktori, a dispozicioni se nalaze u njihovoj senci; ontogenetskom razvoju je data veća težina nego filogenetskom. Naime, slučajni faktori imaju glavnu ulogu u analizi i pomoću nje oni mogu da se u potpunosti protumače. Dispozicioni faktori se pojavljuju tek iza slučajnih, kao nešto što je tek probuđeno onim doživljenim; stoga, njihovo razmatranje daleko prevazilazi polje rada psihoanalize.

Odnos između ontogeneze i filogeneze je nalik ovome. Ontogeneza može da se smatra ponavljanjem filogeneze, ako ona nije promenjena nekim skorijim iskustvima. Filogenetsku dispoziciju moguće je videti tek posle ontogenetskog procesa. U suštini, dispozicija predstavlja ostatak prethodnog doživljaja iste vrste kojem se pridodaju noviji doživljaji jedinke, koji predstavljaju zbir slučajnih faktora.

Moram da naglasim da prirodu ovog mog rada odlikuje, pored njegove potpune zavisnosti od psihoanalitičkog istraživanja, i namerna nezavisnost u odnosu na biološka istraživanja. Pažljivo sam izbegavao da unesem rezultate naučnih istraživanja iz opšte seksualne biologije, kao i one koja se bavi posebnim životinjskim vrstama, u ovo proučavanje ljudskih seksualnih funkcija koje nam omogućava primena psihoanalitičke tehnike. Svakako, moj cilj je bio da utvrdim koliko upotrebom psihoanalize može da se rasvetli biologija čovekovog seksualnog života. Ukazao sam na veze i podudarnosti koje se primećuju pri ovakvom načinu istraživanja, ali me nije zbunjivalo ni ako su psihoanalitičke tehnike u nekim tačkama dovodile do uvida i rezultata koji su znatno odstupali od onih koji se zasnivaju isključivo na biologiji.

U ovo treće izdanje uneo sam mnoštvo dodataka, ali sam odustao od toga da ih posebno naznačim kao što sam to činio u prethodnim izdanjima. Napredak u našoj naučnoj oblasti trenutno je

donekle usporen, ali je ipak bilo od izuzetne važnosti da se u ovo delo unesu dopune da bi ono bilo u skladu sa novijom psihoanalitičkom literaturom.

Beč, oktobar 1914. godine

PREDGOVOR ČETVRTOM IZDANJU

Sad kada su se slegle nabujale vode rata, moguće je sa zadovoljstvom zaključiti da se širom sveta nije promenilo interesovanje za psihoanalitičko istraživanje. Ipak, nije ista sudbina snašla sve delove ovog učenja. One postavke koje su isključivo psihološke prirode i ona otkrića psihoanalize koja se odnose na sferu nesvesnog, potiskivanje, konflikt koji dovodi do pojave bolesti, preimućstva koja ona sa sobom nosi, kao i mehanizmi oblikovanja simptoma, itd. – sve to dobija sve više priznanja i stiče sve veće poštovanje, čak i od strane zakletih protivnika psihoanalize. S druge strane, deo učenja koji se graniči sa biologijom, a čija osnova će biti predstavljena u ovom kratkom radu, i dalje nailazi na nepromenjen stav odbijanja. Ovo je čak i one koji su se izvesno vreme intenzivno bavili psihoanalizom podstaklo da se okrenu od nje i prihvate nove koncepte po kojima bi uloga seksualnog faktora trebalo da se ograniči, kako u normalnom tako i patološkom duševnom životu.

Uprkos tome, ne mogu da prihvatim stav da je ovaj deo psihoanalitičkog učenja mogao da se udalji od stvarnosti više nego što su to učinili drugi delovi. Moje sećanje i stalno ponavljana

istraživanja govore mi da je on isto tako nastao iz brižljivog posmatranja lišenog bilo kakvih predubeđenja i da ovaj raskorak u javnom priznanju ne predstavlja nikakav problem. Kao prvo, početke seksualnog života kod čoveka, koji se ovde opisuju, mogu da potvrde samo oni istraživači koji imaju dovoljno strpljenja i tehničke veštine da analizu sprovedu na način da stignu sve do pacijentovog najranijeg detinjstva. Ova mogućnost se često ne koristi zbog toga što se očekuje da se lečenje odvija sve brže i brže. Međutim, osobe koje nisu lekari, a bave se psihoanalizom, nemaju pristup u ovo područje, kao ni mogućnost da stvore sud koji neće biti pod uticajem njihovog sopstvenog neslaganja ili predubeđenja. Možda ove tri rasprave ne bismo ni imali potrebu da pišemo da su ljudi u stanju da uče iz neposrednog posmatranja dece.

Sem toga, moramo da imamo na umu da je nešto što predstavlja sastavni deo ovog spisa – isticanje značaja seksualnog života u svim ljudskim dostignućima i pokušaj proširenja pojma seksualnosti – uvek predstavljalo najjače razloge za stvaranje otpora prema psihoanalizi. U potrebi da se pronađe neka zvučna parola, otišlo se toliko daleko da je počelo da se govori o „panseksualizmu” psihoanalize, čime joj je upućena besmislena zamerka da „sve” objašnjava seksualnošću. To bi moglo da izazove čuđenje kad bi bilo moguće zaboraviti na afektivne faktore koji dovode do različitih preinačavanja i zaboravljanja. Naime, još je davno filozof Artur Šopenhauer uputio ljudima prekora, ukazujući im na to koliko su njihovi postupci i težnje proizvod seksualnih želja, i to u uobičajenom smislu te reči, i čini se nemogućim da je čitalačka publika mogla da jednu toliko upečatljivu opomenu potpuno izbriše iz svog sećanja! Što se tiče „proširenja” pojma seksualnosti, što je bilo neophodno zbog analize dece i takozvanih perverzija, želeo bih da se svi oni koji s visine i s prezirom gledaju na psihoanalizu, samo prisete koliko je pojam seksual-